

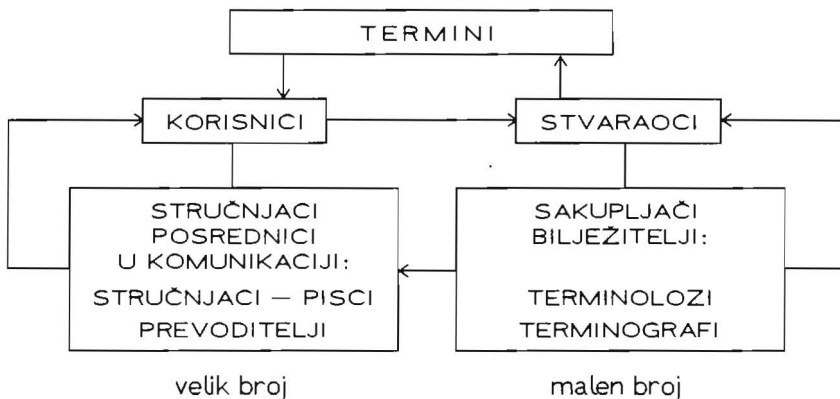
Milica GAČIĆ
Fakultet kriminalističkih znanosti, Zagreb

METODOLOGIJA IZRADBE TERMINOLOŠKIH RJEČNIKA

Polazeći od potrebe preciznog značenja termina u određenoj struci definiraju se načela izbora izvora i stvaranja datoteka kao polazišta za rad na terminologiji. Ukazuje se na nužnost leksikološkog rada kao i na odgovarajuće leksikografske postupke u izradbi takvih rječnika. Polazišta za izradu terminoloških rječnika mogu biti različita ovisno o tome radi li se o određivanju i opisu postojeće terminologije u određenoj oblasti ili o stvaranju novih termina, odnosno o kombinaciji tih postupaka (to jest o zadržavanju postojećih, standardiziranih termina i zamjeni, pokušaju uvođenja novih, koji bi zamijenili višeznačne ili jezičnoj normi neprilagođene termine). Veoma važnu ulogu u radu na terminologiji danas imaju kompjutori, bilo da se koriste kao sredstva u kompjutorskoj leksikologiji ili za izradu automatiziranih rječnika odnosno banaka termina. Postupci za koje se autor zalaže egzemplificirani su primjerima iz rada na projektu *Kriminalistička terminologija u hrvatskom jeziku*.

1. Uvod

Nastajanje i korištenje termina može se pojednostavljeno grafički prikazati na sljedeći način:

Polazeći od tog ishodišta željeli bismo za rad na terminologiji istaći važnost:

- spoznaje okvira u kojem nastaje terminologija nekog područja,
- metodologije rada, koji se od leksikografskoga razlikuje utoliko što termin treba predstavljati normu, s posebnim naglaskom na izvore u kojima se termini koriste, i to:
 - a) na suvremene izvore,
 - b) na povijesne izvore,
 - c) na provjeru u postojećim rječnicima,
 - d) na konzultacije sa stručnjacima/korisnicima terminologije.

Terminolog mora dobro poznavati područje na kojem istražuje terminologiju.

2. Okvir u kojem nastaje terminologija

Za svako područje u kojem nastaje terminologija posebno treba istražiti i spoznati okvir, kako znanstveni i stručni, tako i povijesni i suvremeni. Taj ćemo postupak prikazati na primjeru kriminalističke terminologije.

Ove godine navršava se sto godina od kada je Hans Gross objavio svoje djelo *Priručnik za istražne suce kao sistem kriminalistike* (*Hanbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik*, 1893. god.). Gross je naziv za disciplinu izveo od latinske riječi *crimen* 'zločin', a smatrao je da je to znanost o realnoj strani pojava koje čine sadržaj krivičnog prava i krivičnog postupka. Realnu stranu pojava izučavaju prirodne znanosti (fizika, kemija i biologija), tehničke znanosti, sudsko-medicinske znanosti, a uz to je kriminalistika razvila neka posebna područja kojima se ne bavi niti jedna druga disciplina (npr. daktiloskopija, osobni opis). No te realne pojave događaju se u društvenoj zbilji, zbog čega kriminalistika koristi i dostignuća kriminologije, posebno viktimologije, i drugih društvenih znanosti. Uz to posebno treba naglasiti heurističku i gnoseološku dimenziju te znanosti, a isto tako i inventivnu stranu praktične djelatnosti u kriminalistici. Sve je to istaknuto zbog naglašavanja izrazito interdisciplinarnoga karaktera te znanosti, što se posebno odražava na terminologiju koja se u njoj koristi, jer je potrebno staviti u suodnos discipline koje pripadaju u potpuno različita stručna i spoznajna područja, odnosno njihovu terminologiju, a isto tako stvarati autohtonu terminologiju discipline. Iako je pravilo da se terminologija stvara unutar discipline ili područja, dobar dio terminologije koja se koristi u kriminalistici nastao je, zbog njezina interdisciplinarnoga karaktera, još prije nastanka same discipline. Isto tako treba istaći da smo od sto godina postojanja kriminalistike sedamdeset godina živjeli u zajedničkoj državi te da je većim dijelom terminologija nastala u tom razdoblju. Šezdesetih i sedamdesetih godina na donošenju kaznenih propisa koji su okvir kriminalističkoj terminologiji radili su stručnjaci iz Zagreba na čelu s profesorom Bogdanom Zlatarićem; oni su dobrim dijelom oblikovali i terminologiju.

3. Metodologija rada na terminologiji

Specijalizirana komunikacija djelotvornija je ako se termini stvaraju po obrascima koji imaju prediktivnu vrijednost kao što je to slučaj u *taksonomskim znanostima* ili

djelovima znanosti u koje možemo ubrojiti kemiju, biologiju, medicinu. Ukoliko u određenom području ne postoji tijelo zaduženo za standardizaciju i normiranje termina, termin se smatra standardnim kad ga prihvate i korisnici i stvaraoci (vidjeti grafički prikaz na str. 381). Stvaranje termina u određenoj disciplini vrlo se često publicira kroz stručne publikacije u obliku glosara preporučljivih termina ili preporučljivoga nazivlja, jer suvremeni mediji i znanstvenotehnološki razvoj zahtijevaju brzo stvaranje terminologije.

Razrada terminoloških sistema odvija se u tri faze:

- (1) istraživanje sistema, tj. određivanje načina korištenja terminologije do sada,
- (2) formiranje sistema, tj. unapređenje načina korištenja terminologije,
- (3) prezentiranje i preporuka sistema.

Faze (2) i (3) jesu procesi standardizacije (Felber, str. 87).

3.1. Istraživanje sistema

Istraživanju sistema korištenja terminologije u kriminalistici prilazim kroz istraživanje suvremene kriminalističke literature i povijesne literature metodama ekscerpције termina i metodom kompjutorskih konkordancija za tekstove koji su pohranjeni u kompjutoru.

Suvremenu terminologiju prikazat ću na primjeru teksta O'Hara: *Istraga krivičnih djela* (dio: Uvidaj na mjestu događaja), a povijesnu na *Kaznenom postupniku za cesarevinu austrijsku*, datom »u Našem glavnom i prstolnom gradu Beču na dvadeset i deveti mieseca Sèrpnja, godine hiljadu osamsto pedeset i tretje«, a objavljenu u Zagrebu 1853. godine, za koji se u Članku I. kaže »ima u buduće u svojkolikoj cesarevini, izim Krajine vojničke, kod svih kaznenih sudovah stališa gradjanskoga valjat kao jedini propis za kazneni postupak o zločinstvih, prestupcih i o onih prekèršajih, koji su podvèrženi kaznenoj sudbenosti sudovah«, poglavlje »O izvidjenju učina uobće« iz razloga što tu terminologiju možemo smatrati dijelom terminologije koju je preuzela kriminalistika zbog svojega relativno kasna razvoja.

3.2. Pronalaženje termina

Ekscerpција termina jest klasičan postupak, a to isto danas bi se moglo reći i za kompjuterske konkordancije. Pri radu s programskim paketima za analizu teksta problem predstavljaju posebna hrvatska slova, koja smo za potrebe ovoga rada posebnim programskim naredbama pretvorili u dvoslovne oznake, npr. cw za č, cz za ć, dx za đ, sx za š, zx' za ž, te nakon konkordiranja drugom programskom naredbom ponovo unijeli naša slova, ali uslijed tih promjena dolazi do pomicanja pozicije ključne riječi, što unosi malo nereda u optički izgled konkordancije ili popisa.

Tab. 1: Najčešće riječi u tekstu *Uvidaj na mjestu događaja*, bez dijakritičkih znakova

i	79	u	36	za	24
se	65	da	29	dogadxaja	22
je	37	treba	25	koji	21
na	37	ili	24	cxe	17

kao	17	o	11	pretraživanje	6
istražitelj	16	s	11	pribor	6
ne	15	ako	9	Slika	6
dokaza	14	djela	9	to	6
mjesto	14	bi	8	tragovi	6
od	14	uvidxaja	8	traka	6
sxto	14	b	7	uvidxaj	6
a	13	dokaz	7	istražitelja	5
metoda	13	c	6	kad	5
su	13	kod	6	koristiti	5
koje	12	mjestu	6	krivicnog	5
mozxe	12	mogu	6	osoba	5
biti	11	nacwin	6	predmet	5
mjesta	11	osobe	6	pri	5
mora	11	pocwinitelja	6		

Vidimo da se u tom tekstu s vrlo visokom učestalošću javljaju leksičke riječi koje predstavljaju termine u kriminalistici: *dogadaj*, *mjesto događaja*, *istražitelj*, *uvidaj*, *dokaz*. Od tih riječi u ovom ćemo se radu osvrnuti na upotrebu termina *uvidaj*.

3.3. Primjer korištenja izvora

Korištenje izvora prikazat ćemo na odlomku suvremnoga teksta pod naslovom »Uvidaj na mjestu događaja«, koji se sastoji od 2075 riječi pojavnica i 1028 različenica, i na odlomku povijesnoga teksta *Kaznenog postupnika*, odjeljka pod naslovom »O izvidjenju učina u obće«, koji se sastoji od 1829 pojavnica i 815 različenica.

Statističkom obradom teksta *Kaznenog postupnika* dobili smo podatke o učestalosti pojedinih riječi:

Tab. 2: Popis riječi po učestalosti u odlomku teksta »O izvidjenju učina u obće«

se	81	će	14	kojih	7
ili	64	a	12	mnjenje	7
i	57	koje	11	radi	7
u	43	koji	11	slučaju	7
da	36	osobe	11	do	6
je	35	imadu	10	kada	6
ako	34	kao	10	kod	6
na	21	dielo	9	koi	6
o	20	iztražitelj	9	koliko	6
od	19	može	9	nego	6
za	19	po	9	s	6
ima	18	sudac	9	samo	6
su	15	vieštaci	9	tako	6
što	15	pri	8	bi	5
to	15	tad	8	im	5

iz	5	napisnik	4	Izvidjenje	3
još	5	obće	4	jedanput	3
kažnjivo	5	očevid	4	kaznenoga	3
koja	5	očevida	4	kažnjiva	3
okolnostih	5	odmah	4	li	3
oni	5	onda	4	mnijenje	3
pako	5	pod	4	napisnika	3
potriebno	5	predmetah	4	navlastito	3
predmeti	5	sud	4	obvezat	3
sve	5	suda	4	okolnosti	3
svoje	5	sudbenim	4	onih	3
treba	5	sudbenu	4	onoga	3
vieštakah	5	svih	4	opaze	3
bilo	4	uzvidi	4	osobah	3
bude	4	67	3	pak	3
čina	4	bez	3	posvetjenih	3
isti	4	bit	3	preslušat	3
istoga	4	budi	3	prie	3
izpitat	4	drugih	3	pritomnosti	3
Izvidjenju	4	dužnost	3	sami	3
kojem	4	ih	3	slobodno	3
mogu	4	imaju	3	stvarih	3
moguće	4	Izvidit	3	sudbene	3

Statističkom obradom teksta »Uviđaj na mjestu događaja« dobili smo ove podatke:

Tab. 3: Popis riječi po učestalosti u tekstu »Uviđaj na mjestu događaja«

i	79	a	13	mogu	6
se	65	metoda	13	način	6
je	37	su	13	osobe	6
na	37	koje	12	počinitelja	6
u	36	može	12	pretraživanje	6
da	29	biti	11	pribor	6
treba	25	mjesta	11	Slika	6
ili	24	mora	11	to	6
za	24	o	11	tragovi	6
događaja	22	s	11	traka	6
koji	21	ako	9	uviđaj	6
će	17	djela	9	istražitelja	5
kao	17	bi	8	kad	5
istražitelj	16	uviđaja	8	koristiti	5
ne	15	b	7	krivičnog	5
dokaza	14	dokaz	7	osoba	5
mjesto	14	c	6	predmet	5
od	14	kod	6	pri	5
što	14	mjestu	6		

Iz tih podataka čini nam se zanimljivim za potrebe egzemplifikacije u ovom radu proučiti upotrebu ovih izraza: *izvidjenje, očevid* i *uvidaž*.

3.4. Analiza upotrebe i značenja termina

Termine *izvidjenje, očevid* i *uvidaž* analizirat ćemo kroz konkordancije da bismo istakli njihovu upotrebu i značenje i prema značenjima zabilježenim u postojećim rječnicima.

3.4.1. Termin *izvidjenje*

U tekstu iz »Kaznenog postupnika« uz termin *izvidjenje*, koji se javlja 9 puta, javljaju se još oblici *izvidit(i)*, 6 puta, i *izvidjenim*, jednom.

Primjer 1.

- 5 66. Izvidjenje učina imade tu sverhu: da se izvidi, da li se je kažnjivo
dielo, za koje je sud s
8 to dielo bilo. Navlastito ima se pri tom još izvidit, da li je dielo učinje-
no zlom nakanom ili iz
97 ritomnosti dvojice svjedokah sudbenih (§ 67) izvidit očevidom sudbenim, i
valja pobrinut se, da s
229 koje ovamo zasiecaju, jednakom brižljivostju izvidit; a tako i ono, što je
gori (§ 67) naredjeno
74 o dielo vierodostojno označuju, okolnosti te izviditi. §75. Sudac–iztra-
žitelj ima izpitat sve o
14 a, kažnjivim dielom prouzročena. § 67 Učin izvidja sudac–iztražitelj ili
pako sud, umiasto isto
166 no, neizviestno, da protuslovi smomu sebi ili izvidjenim okolnostima či-
na; ili da zaključci, iz ka
222 i tom propisah cerkvenih. ž im radi daljega izvidjenja nebude već po-
triebno, pohranjivat tih stv
144 no pobrinut za to, da se osigura vjerojatnost izvidjenjah, koja će vješ-
tači činiti. § 83. Suda
5 i Odsiek I. O izvidjenju učina u obće § 66. Izvidjenje učina imade tu
sverhu: da se izvidi, da l
98 i valja pobrinut se, da se takovi tragovi do izvidjenja toga, u koliko to
bez veće štete moguće
107 obitih znanostih ili vieštinah, treba tad na izvidjenje čina prizvat viešta-
kah, i to u pra
3 O prediztragi Odsiek I. O izvidjenju učina u obće § 66. Izvidjenje učina
ima
18 i 108), pred dvojicom svjedokah sudbenih; a o izvidjenju takovu ima se
sačinīt obširan napisnik,
188 uda očekivat može. § 102. Sve, što se pri izvidjenju nadje, bilo orudje,
bili predmeti, kojimi
210 Deržaocu tih predmetah, ako je takodjer pri izvidjenju i ako želi, ima
se dopustit, da pomenutom

U Mažuranićevu rječniku pronašli smo nekoliko natuknica:

izviditi v. izvidjeti

izvidjeti objašnjava sa *izviditi, izvedeti, zvedeti, zezvedeti* (perf. *quaerere, investigare, inquirere, explorare*)

Postaje od *iz-vedeti* (znati) pak se je u nekih pučkih govorih počelo zaboravljati na osnov i shvatilo kao da postaje od *iz* i *vidjeti*.

izvidjenje n. *inquisitio, investigatio*; v. izvidanje

izvidanje zvidanja, zvedanje — *exploratio, inquisitio* u pravnom jeziku *communis inquisitio* občinsko izvidanje, zvednje.

Iveković i Broz navode:

izvid — *spectatio, examen*; djelo kojim se izvidi: (Da ga zakonito iskušaju, da mu čine zakonito izvid. A. d. Bella. Kad ti tvojega iskrnjega sudiš brez izvida.)

izvigjanje n. verb. od izvigjati

izvigjati istraživati stvar kao videći je svojim očima.

U Rječniku Matice hrvatske i Matice srpske navode se:

izvid upoznavanje s čim, ispitivanje čega radi prikupljanja određenih podataka, postupak koji se provodi u tu svrhu

izviđaj a) izviđenje (od glagola izvidjeti), izvid (Ova pak odluka ravnala se po izviđenjima doktora Lace o namjerama Podgorskog. Kov. A.) b) pravničko sakupljanje dokaznog materijala radi provođenja kaznenog postupka

izvidjeti — istražiti, ispitati, proučiti

U Anićevu rječniku nalazimo izraze:

izvidjeti (što) svrš. prema nesvrš. izviđati (prez. izvidim, prid. trp. izviđen) 1. istražiti, ispitati, proučiti 2. vojn. istražiti namjere neprijatelja i njegove položaje.

izviđaj skupljanje dokaznog materijala radi provođenja sudskog postupka.

3. 4. 2. Termin *očevid*

U analiziranom tekstu iz *Kaznenog postupnika* termin *očevid* upotrijebljen je 10 puta.

Primjer 2:

- 100 te moguće bude, sačuvaju nepromijenjeni. Na očevid može se prizvat i okrivljenik, ako bi to kor
142 što je ovdje rečeno, uklone od miesta, gdje očevid biva, valja se primiereno pobrinut za to, da
146 tači činiti. §. 83. Sudac-iztražitelj vodi očevid, što ga vieštaci čine. On naznačuje predm
219 o, kao što je svetosti stvari primiereno; a očevid istih ima se svagda obaviti samo u pritomnosti
130 u su položili. Drugi vieštaci imadu se prije očevida prisegom obvezat, da će predmet očevida br
131 rie očevida prisegom obvezat, da će predmet očevida brižljivo razmotrit, što opaze, vierno i t
136 i umietnosti. §. 82. Vieštaci imadu predmete očevida razmotrit i pregledat u pritomnosti sudbenih
226 e kažnjivo dielo takvo, da ne treba nikakova očevida, može se tad dielo izsledovat u običnoj s

- 97 ti dvojice svjedokah sudbenih (§. 67) izvidit očevidom sudbenim, i valja
pobrinut se, da se takovi
102 o kada se radi o spoznanju predmetah, koji se očevidu podveré imaju, ili
o drugih razjašnjenjih,

U Anićevu rječniku kaže se da je to »term. usp. *uvidaj*«.

Mažuranić za *očevid* navodi značenja 'oculata revisio', 'očno vidjenje, očno pogledanje' i objašnjava kao u primjeru 3.

Primjer 3:

Nikola Žoldinarić ranio je noću zlatara Mihajla Žoldinarića. Ranjeni poteče k sudu i prijavi, da ga je Nikola u kući napao, silom mu ženu odveo i pod krovom njegovim njega ranio. Najteži dakle slučaj sile i nadvorja¹. Istoga jutra sudci ovršise očevid. Krvi se je našlo samo pod vratima zlatarovim.

Benešić očevid objašnjava kao 'kontrolni pregled nalaza' navodi primjere:
nakon očevida na licu mjesta preslušani su očevici. (Hanžeković),

i

... kamo unose sve utopljenike na očevid i sastav zapisnika.

3. 4. 3. Termin *uvidaj*

U tekstu »Uvidaj na mjestu događaja« riječ *uvidaj* upotrebljava se 19 puta:

Primjer 4.

- 122 lazak liječnika prije pomicanja tijela. 5. Uvidaj Pri uvidaju treba po-
stupati metodično a ne
118 o završetku fotografiranja može nastaviti s uvidajem. Kad se radi o u-
bojstvu, treba, naravno, sac
226 mjeri su mrlje krvi i ogrebotine. Istražitelj uviđa da ovi tragovi nisu dio
normalnog izgleda mjes
73 situaciji. Za djelotvorno obavljanje posla na uvidaj bi trebalo upućivati
tim slijedećeg sastava:
75 edećeg sastava: a. Vođa ekipe — usmjerava uvidaj i odgovara za djelo-
tvornost ostvarenog uvidaj
159 znanje i iskustvo istražitelja koji obavlja uvidaj. Jedna, ili više osoba,
može surađivati u
164 ih razloga, pretpostaviti u ovoj raspravi, da uvidaj obavljaju tri osobe. a.
Metoda traka. Kod k
214 vače i tako dalje. 8. Prosudba Dok traje uvidaj pronalaženje fizičkih do-
kaza usmjerava prav
76 uvidaj i odgovara za djelotvornost ostvarenog uvidaj. b. Pomoćnik — iz-
vršava naredbe vođe ek
92. Voditelj grupe — prilikom obavljanja velikih uviđaja kao što su avionske
nesreće, veličina eki
105 alaženja dokaza. 4. Pregled U ovoj fazi uviđaja najkorisnije su zabrane
i negativni savjeti.

- 128 izičke učinke nasilja. Treba napraviti plan uviđaja tako da pokrije čitav teren. Plana se, zati
129 zatim, treba doslovno pridržavati. Atmosfera uviđaja je postignuta, ako u ovoj fazi istražitelj
132 zi krivičnog djela. Budući da se svaka faza uviđaja mora obavljati, imajući na umu njeno predoc
148 c. Identitet okrivljene osobe. 6. Mehanika uviđaja Ako je mjesto događaja prostorija, planir
150 ko je mjesto događaja prostorija, planiranje uviđaja će, normalno, biti ograničeno veličinom p
93 što su avionske nesreće, veličina ekipe za uviđaje zahtijevat će podjelu poslova koje će obav
124 ika prije pomicanja tijela. 5. Uviđaj Pri uviđaju treba postupati metodično a ne intuitivno.
160 iše osoba, može surađivati u organiziranom uviđaju sve dok postoji jasna organizacija i dobro d
203 tu i temeljitost pri pretrazi. Naprimjer, pri uviđaju u zatvorenom prostoru ne treba previdjeti sl

Uviđaj je u Aničevu rječniku definiran kao 'utvrđivanje činjenica, okolnosti neposrednim opažanjem (ob. nakon kakva kažnjiva čina); očevid'.

U Akademijinu rječniku *uviđaj* se objašnjava kao 'mišljenje, razbor', te se objašnjava da dolazi od *uvidjeti*, a ne od *vidjeti*.

U Iveković–Brozovu rječniku nalazimo oblik *uvidjati* koji objašnjavaju kao 'zuberaiten', 'apparo', 'zgotoviti' i *uvidjeti* kao 'shvatiti', 'razumjeti', koje smo značenje našli i u citiranoj suvremenoj upotrebi u primjeru 5.

Primjer 5:

- 226 mjeri su mrlje krvi i ogrebotine. Istažitelj uviđa da ovi tragovi nisu dio normalnog izgleda mjes

Iako u kaznenom postupniku nema oblika *uviđaj*, nalazimo glagol *uzvidi(ti)* na četiri mjesta u značenju 'pokazati':

Primjer 6:

- 82 lj izpitat još jedanput, ako se to potrebno uzvidi za dopunjenje ili razjašnjenje onoga, što su
148 pitanja, kojih mu se razjašnjenje potrebno uzvidi. Vieštaci mogu zahtievat, da im se iz spisah
154 izreć temeljito mnienje, neobhodno potrebno uzvidi, da i sami pregledaju spise iztražne, slobodn
180 dištu zaradi važnosti zločinstva potrebno uzvidi zaiskat mnienje fakulteta, da se saznade istin

3. 4. 4. Neki drugi primjeri upotrebe u *Kaznenom postupniku*

Zanimljivo je da smo u tekstu *Kaznenog postupnika* našli slijedeće primjere:

Izsljedovat

Primjer 7.

O izsljedovanju čina kod kažnjivih delah, koja neostavljaju tragovah po sebi govori se npr u čl. 103. — *i*

Ako je kažnjivo dielo takovo, da netreba nikakva očevida, može se tad dielo izsljedovat u običnoj sudnici.

Primjeri korištenja *sumnja* i *dvojba*

Primjer 8.

- 171 ažitelj vieštake o tom preslušat, i ako se sumnja time ne ukloni, ogled, u-
koliko je moguće, pon
182 a. §. Kada pri smernom kojem slučaju nastane sumnja, da je isti prouz-
ročen zločinstvom ili prest
117 ečeni, ili ako se u pojedinom kojem slučaju sumnjivi vide. Ako se vieštak
dobivenomu pozivu nepo
201 a kojemu spadaju, nego da ni u buduće nebude dvojbe nikakove o istovet-
nosti tih predmetah, i da mo

Izraz *istovetnost*

Primjer 9.

- 202 nego da ni u buduće nebude dvojbe nikakove o istovetnosti tih predmetah,
i da moguće bude odmah o

Zatim smo naišli za primjere nedosljednosti zanimljive za opći jezik:

koi (6 puta) i koji (11 puta):

Primjer 10.

- 18 nju takovu ima se sačinit obširan napisnik, koi treba da podpišu svikoliki
pritomni. §. 68 Za sva
105 dati. §. 78. Ako se za prosudjenje predmeta, koi se iztraživat ima, iziskuje
osobitih znanostih i
43 ah, za službu sviedoka sudbenoga prikladnih, koji se muževi tad po sudu
iztražnom jedanput za sv
127 hov bez svake pravne moći. §. 81. Vieštake, koji su, buduć stalno namie-
šteni, već zapriseženi

gdi i gdie

Primjer 11.

- 191 zhode, ili koji su ostavljeni bili na miestu, gdi je dielo učinjeno; a tako i
predmeti oni, kojih
142 , kao što je ovdie rečeno, uklone od miesta, gdie očevid biva, valja se pri-
miereno pobrinut za to

kraticu *npr.* u tri oblika

Primjer 12.

- 36 tako u obće i svi oni, kojih se služba kao n. p. kod onih, koji su namiešteni
na željeznica,

- 139 Ionit se, ili ako se potriebna opažanja, kao na pr. pri iztraživanju otrovah, drugčie činiti ne
197 b sudbenu, imadu se ili sami, ddie se to, kao n. pr. pri pismih lako učinit može, ili barem na li

Zaključak

Kad se radi o terminima *uvidaj*, *očevid*, *izviđaj*, *izvid* i *izviđenje*, na temelju provedene analize teksta, povijesne građe i rječnika, svakako bismo mogli zaključiti da ne treba nikakove odluke donositi na prečac, već da je za svaki termin potrebno, ukoliko postoji razlog za njegovu promjenu, ispitati izvore i upotrebu pa tek onda donositi odluke. Zalažemo se za znanstveni pristup problematici terminologije. Isto se odnosi i na mnoge druge riječi koje se neopravdano izbacuju iz hrvatskoga jezika pa se tako siromaši rječničko blago na koje itekako trebamo biti ponosni, a primjeri (npr. 7 i 8) pokazuju da bismo, koristeći se samo intuicijom, neke riječi atribuirali nekom drugom slavenskom, a ne hrvatskom jeziku.

Literatura

- Anić, Vladimir. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber, 1991.
Benešić, Julije. *Rječnik hrvatskoga književnoga jezika od Preporoda do I. G. Kovačića*. Zagreb : JAZU, 1985–1990—.
Felber, Helmut. The development of national and international terminology work and documentation. *Terminologie Bulletin*, br. 34.
Gačić, Milica. Odnos terminologija — leksikologija i terminografija — leksikografija. U: *Uporabno jezikoslovje*. Ljubljana 1989, str. 213–217.
Gačić, Milica. Frekvencijski rječnici struke i njihovi korisnici. *Rječnik i društvo*. Zagreb : HAZU, 1991, str. 81–89.
Iveković, F. i I. Broz. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb : Štamparija Karla Albrechta (Jos. Wittasch), 1901.
Kazneni postupnik za Cesarevinu Austrijsku. Zagreb : Narodna tiskarnica dra. Ljudevita Gaja, 1853. 126 str.
Mamić, Mile. *Temelji hrvatskoga pravnog nazivlja*. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 1992, 186 str.
Mažuranić, Vladimir. *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik*. Zagreb : Knjižara Jugoslavenske akademije Lav. Hartmana (Stj. Kugli), 1908–1922. (Pretisak: Zagreb : Informator, 1975.)
O'Hara, Charles E. i Gregory L. O'Hara. *Osnove istrage krivičnih djela*. Springfield, SAD : Charles C. Thomas. 1988. 972 str. (Neobjavljeni prijevod.)
Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Zagreb : JAZU, 1880–1975.

METHODOLOGY IN TERMINOLOGY WORK

Summary

Since terms have specific meaning the principles of their choice and the use of sources are discussed. Lexicological procedures are exemplified. The points of view differ according to whether the procedure entails listing and description of the existing terms, their norming or creating the new ones. The use of computers enables text analysis (historical and modern texts) as a base to establish the use of terms, and the necessity of the study of the already existing terms. Lexicographic work should when possible be coupled with lexicological research. Examples illustrating Croatian words *izvidenje*, *očevid* and *uvidaj* (meaning 'crime investigation') are given.